

Poštovani,

Usprkos nedostatku vremena, rado se odazivam pozivu da se iznesu prijedlozi i primjedbe uz inačicu hrvatskog pravopisa za javnu raspravu.

Osvrnut ću se ponajprije na religijske (crkvene) sadržaje, a usput ću spomenuti i ponešto drugo što uočim.

Idem redom, po raspredu iz radne inačice.

Glasovi. Glas *j*. U prošlosti se *j* u hrvatskom jeziku često nije pisalo i kada se možda izgovaralo. U prijedlogu HP umetanje toga *j* ponekad djeluje previše umjetno. Ono ondje gdje ga ne bi trebalo izgovarati, vizualno djeluje vrlo nezgrapno, npr. *Camusja, Camusju...* (str. 10). Tu mi se *j* čini sasvim suvišnim, no trebalo bi možda revidirati i pravilo koje ga traži.

Na str. 12 piše da se *t* bilježi u *svetac – svetci*, a u napomeni se kaže da može i *sveci*. Mislim da bi trebalo pisati samo *sveci*, i to i zbog tradicije i radi razlikovanja: *svetak – svetci; svetac – sveci* (str. 12, b /na vrhu/; v. i str. 14b, napomena na dnu). Isto bi moglo vrijediti i za *sudac*.

U likovima *grješan, bezgrješan, grješnik... rj* nije tu stoga što su to religijsko-moralni pojmovi, nego zato što je vjerska literatura bila manje podložna pravopisnim vrludanjima. Tako ćemo u toj literaturi jednako naći i druge pojmove sa *rj*: vrijedniji i sl. To se može dobro potkrijepiti pregledom te teme u Parčićevu Rječniku koji ovdje prilažem. Zato treba još razmotriti napomene na str. 13a i 13b.

Veliko i malo početno slovo. Prvi put vidim napisano Svetac Svega Svijeta (str. 14b), i to da bi bio nadimak za sv. Antuna Padovanskog. To nipošto nije nadimak, nego je nečija dosjetka (netko drugi mogao bi s jednakim pravom to reći za kojeg drugog sveca) i mislim da bi to tu trebalo izostaviti. Isto vrijedi i za Čudo od Djeteta, Otac Hrvatske Književnosti... To ni u kom slučaju nisu nadimci, a u vezi s Čudom od Djeteta mogao bi nastati i nesporazum, jer kad se napiše Dijete, mnogi će pomisliti na dijete Isusa.

Na str. 14b u br. c) ima dosta nepreciznosti. Uvodno se nabraja što sve treba pisati velikim početnim slovom, zatim se bez ikakva reda navodi niz imena u kojima bi se bilo vrlo teško snaći što je što. Što je npr. „savez božanskih osoba“ – vjerojatno se misli na presveto Trojstvo, ali tako ga nitko ne će nazvati. Zato taj izraz treba izostaviti. Treba pisati *anđeo Gabriel* (bez *j*) (napomena na dnu str. 14).

Dosadašnji su pravopisi naziv Sveta Stolica svrstavali pod nazive država, a ovdje se govori o perifraznim imenima pa se bolje motivira veliko slovo.

U Napomeni na početku str. 15 htjelo se precizirati nešto korisno, ali je tu teško postići dosljednost i jasnoću. Evo nekih neusklađenosti: crkva Gospe od Zdravlja / crkva svetoga križa / crkva svetoga spasa. Trebalo bi po svoj prilici pisati: crkva Svetoga križa / crkva Svetoga Spasa jer pod „Sveti križ“ ne misli se na križ kao predmet, nego je to po svoj prilici skraćeni naziv za blagdan Uzvišenje svetoga križa, a Spas je tu naziv za Spasitelja. I inače se u religijskim pojmovima obilnije rabi veliko početno slovo, tako npr. Glas koncila /ili Koncila, kako oni pišu/ piše Katolička Crkva.

Pod br. d) spominju se državni **praznici** i vjerski **blagdani**. Zašto to razlikovanje? Sada postoji i poseban Zakon o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj. Danas je dobrim dijelom obnovljeno hrvatsko nazivlje i u državnoj upravi pa tu tuđicu (srbizam) nije potrebno vraćati. U srpskome je npr. praznik i državni i vjerski. Nedavno jedan srpski teolog reče govoreći o Uskrsu: Vaskrs je praznik nad praznicima.

Srbizma pak grehovi tek se u novije vrijeme pojavljuje u hrvatskim, ali samo u necrkvenim tekstovima, a to može biti samo zbog nepoznavanje hrvatske tradicije. U hrvatskome postoji samo kratka množina: grijeh – grijesi, dugu množinu grehovi/grjehovi treba izostaviti: str. 5, predz. odl., str. 11a, c) i str. 11b na vrhu.

Sastavljeno i nesastavljeno pisanje vjerojatno je danas u hrvatskome pravopisu najzamršenije pitanje, a zabunu je unio Anić-Silićev Pravopis pretjeranim sastavljanjem. Pa evo samo koja sitna napomena. Na str. 22a pod b) trebalo bi izostaviti Očenaš. Tako se piše u

nemarnom pisanju, ali molitva se zove po početnim riječima (Oče naš) i to bi trebalo ostati vidljivo i u naslovu.

Hrvatski je pravopis tek u novije vrijeme uveo Šri Lanka umjesto Sri Lanka, no tu vjerojatno nema povratka (u Sri Lanki govore Sri Lanka).

Zašto sastavljeno: gorespomenuti, hvalevrijedan (str. 23b), unedogled, unepovrat, ubeskraj, naočigled (str. 28a), uime, uinat (!) (str. 29a)...

Pisanje riječi iz stranih jezika. Među pohrvaćena imena gradova treba navesti i Asiz (str. 31b, pod br. c)) jer se u novije vrijeme sve više, nepotrebno, širi pisanje Assisi.

Mislim da u Brescii nije potrebno ono drugo *i* jer bi se i bez njega izgovaralo /Breši/.

Pretpostavljam da će sve riječi spomenute u primjerima ući u pravopisni rječnik. Pravopisni bi me rječnik čak više zanimao, ali on dolazi tek na kraju.

S poštovanjem,

Petar Bašić

Prilog: “Je” iza pokrivenoga “r” u Parčićevu Rječniku (pisano 2007.)

Danas je “je” iza pokrivenoga “r” aktualno pravopisno pitanje. Dok sam čitao Parčićev Rječnik, stekao sam dojam da bi bilo vrlo zanimljivo vidjeti kako je to Parčić riješio. Nastojao sam pobilježiti sve slučajeve, a ako je koji i izostao, nadam se da neće poremetiti cjelovitu sliku. Donosim samo popis ne upuštajući se ni u kakav komentar.

bezgrješ-an, -nost

bezpogrješan

bregov-it, -itost, -je

brem-ce, -e, -enar, -enarina, -enica, -enit, -enitost, -enoša, -ešce

brest, v. briest

brest-avka, -ik, -ov, -ovac, -ovača, -ovina

brez-ik, -ina, -je, -ov, -ovac, -ovača, -ovina, -ovka, -ovnjača

brež-ak, -ina (*od brieg*), -nat, -uljak, -uljast, -uljčić

brieg (*pl. bregovi*)

brjegovit, v. bregovit

brježnjača, v. briežnjača

brježuljak, v. brežuljak

brzokres

bubre-g, -žak, -žast, -žčić, -žinac, -žje, -žni, -žnjak

crep-ar, -ara, -arski, -ovit, -ulja, -uljar

crevar

crevlja, -rev, -rski, -rstvo, -st

criep (*pl. crepovi*) /ali: ciep (*pl. cjepovi*)/

criet, *pl. cretovi*

crjepar, v. crepar

crjepara, v. crepara

crjepovit, v. crepovit

crjevad

cvrieti, cvrem

dovreme-ni, -nost

dovreti

dozrelost, -ni

dozreti; dozreo, dozrela

drem-an, -av, -ežljiv, -ljiv, -ljivac, -ljivost, -ota, -ovac, -ovan, -uckati, -ulja

dren-ić, -ik, -ika, -ište, -ov, -ovac, -ovača, -ovak, -ovica, -ovina, -ovište

drenj-ak, -ina
drjenik, v. drenik
greho-sumnja, -sumnjiv, -ta, -van, -vati, -vit, -vnica, -vnik
grešan, v. griešan
greševan, v. griešan
greševati
grešić, od grieh
greš-ljiv, -nica
grešnik (grješnik i griešnik)
grešnikov
grieška (!)
griešnik, v. grešnik
griešnost (!)
grjehota, v. grehota
grjehovan, v. grehovan
grjehovati, v. grehovati
grjehovit, v. grehovit
grješan, v. griešan
grješnica, v. grešnica
grješnik, v. grešnik; pod običaj ima: grješnik s običaja
izbrež-ak, -je
iztreb-ak, -ine, -ljivati
iztrjebina, v. iztrebak
izvrebati
jednostrešan
jednovremeni
kostret-li, -nica, -ovina, -ovka
kostriješav
krepak, krepčiji
krepčina, v. krepkost
krepk-oća, -ost
krepot, v. ktjepot
krepos-tan, -tnik, -tnost
kries (pl. kresovi)
krjepak, v. krepak
krjepost
maloprešnji, -ca
mrež-a, -aljka, -ar, -ast, -ica, -okrilci, -otina
nabrežje
nadstrešnica
nadstrjeljivati
nadzreti se
naprečac
napred, v. napried
napred-ak, -an, -ati, -kovati, -njački, -njak, -ovati
nasred (nasrjed)
nastrešak, v. nadstrijh
nazreti
neobrezanik
obrez, -ak, -alo, -anik, -ati, -ine, -ivati, -otina, -ovanje, -ovati
obrež-ina, -je, -ni
odrešit, v. odrješit
odrječni

odrješ-enje, -it, -ivati, -nica
ogrjev, -alo
okrep-a, -ina
okrepljivati, v. okriepiti
opreka
(opriečan)
ostrešak
otreb-ak, -ine, -ljati, -ljivati
ovremeniti se
pobrež-an, -je
podbrežje
podkrep-a, -ljiv, -ljivati
pogrešan, v. pogrješan
pogreška, v. pogrješka; ali: krupna pogreška, pod krupan
pogrešljiv, -ost
pogrievci, -grjevaka
pogrješ-an, -ivati, -ka
pogrješljiv, v. pogrešljiv
pokrep-a, -an, -ljiv
pokrepljivati, v. pokriepiti
podprečivati, v. podpriet (NB: iterativni sa -re-)
potreban
potrjeba, v. potreba
povre-da, -divati
pravorek(a)
prekid
prekoran, v. priekoran
prelazni
preloman
preči (od priek)
prečica
prepreka
prevarljiv, -ost
prezir, -an
sagrje-ha, -šivati
sprečica
sred, -ik, -ina, -injar, -injati, -inski, -instvo, -iš, -išnji, -ište,
srješevina
strel-ara, -imice, -ište, -ivo
streljač, v. strjeljač
strelj-ana, -arnica, -ljište
strelo-met, -noša, -vit
strje-lanka, -lica, -ljač
strjelomet, v. strelomet
suždreban
trez-noča, -venost
triezan, trezniji
ugrjev, -a
upotreb-a, -an, -iti, -bljavati, -ljivati
uprečivati (od upriečiti)
usred, -išnji, -nji, -otočiti
ustre-lba, -ljati
uvred-a, -ljiv, -nik

uvređ-enik, -ivati
vrec-a, -ar, -etina, -ica, -ina, -ište, -onoša, -urina
vredn-ota, -oća, v. vriednost
vreme-n, -narstvo, -nit, -nitost, -noslovje, -nost, -nski, -šan, -šće
vre-nje, -o, -oce
vrjednoća, v. vriednost
zapre-čivati, -čivati, -ka, -tba, -tnica, -tnja
zaprječivati, v. zaprečivati
zaprjeka, v. zapreka
zloupotrebiti
zreli-na, -ti, v. zreti
zre-loća, -lost, -o, -ti
ždreb-ad, -an, -arničar/-arnik, -ati, -čad, -čić...